

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej. Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Večja:

za celo leto 2 goldinarja.

Denar naj se pošilja pod napisom:

**Upravništvu „Mira“
v Celovcu.**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XVIII.

V Celovcu, 30. marca 1899.

Štev. 9.

Šolska razprava v našem deželnem zboru.

I.

V petek dne 24. marca v 11. seji deželnega zbora bila je na dnevnem redu razprava o deželnem šolskem zakladu. Potrebščine tega zaklada za l. 1899. iznašajo 581.500 gld. Stroški za šole hitro rastejo od leta do leta. L. 1872. potrebovalo se je 265 tisoč gld., 1882. l. 315.450 gld., l. 1892. že 437.126 gld. in sedaj rastejo stroški hitro od leta do leta in rastli bodo še bolj. — Pri razpravi o deželnem šolskem zakladu bila je tudi letos obširna debata, ki osvetljuje naše žalostne šolske razmere.

Slovensko stališče.

Posl. Muri. Za vsakrati narod so šole največjega pomena, ker so podlaga za njegovi duševni razvoj. Izmed vseh šol so pa zopet ljudske šole najvažnejše, da, one so neobhodno potrebne za narodni obstanek. Da pa bodo šole v istini, kar imajo biti, morajo biti tako urejene, da deca pouk razume, pouk se mora vršiti v maternem jeziku in učitelj mora umeti jezik otrok, ki se mu v pouk izroče. To se ume samo ob sebi. Mislim da je tako pri Turkih, pri Kitajcih in bržkone pri Čulu-kafrih in Indijancih v zapadnih Ameriških gozdovih. Samo na Koroškem je drugače. V slovenskem delu Koroške se poučujejo otroci v mnogih slučajih v jeziku, katerega dostikrat besedice ne umejo. Pouk v tujem jeziku se prične že v dobi, ko otroci še niti brati ne znajo, vsled tega ne znajo napraviti nobenega spisa. Da bi se v drugih predmetih kaj naučili, ni misliti, ker jezika ne razumejo.

Šole v slovenskem delu Koroške so dvojne: dve šoli ste popolnoma slovenski, o teh ni treba govoriti, ker ste samo dve. Takozvani utrakvistični šol imamo okoli 90, popolnoma nemških v slovenskih pokrajinah ali z večinoma slovenskim prebivalstvom okoli 30. Najdejo se kraji kakor Železna Kapla, kjer je otrok slovenske narodnosti 91%, in vendar je v šoli popolnoma nemšk pouk! Ravno tako je v Podlubelu. Tam je slovenskih otrok 97%. V teh popolnoma nemških šolah se poučuje takoj iz začetka nemško! Tako postopanje po mojem

prepričanju ni postavno in nasprotuje tudi zdravi pameti.

Druge šole so utrakvistične. Človek bi mislil, da se vsaj v teh šolah poučuje prva tri leta večinoma slovensko, in da se potem, ko so se otroci nemščini že toliko priučili, da je vsaj nekoliko umejo, začne nemško poučevanje. A ni tako. Zato skrbi uredba c. k. šolskega sveta od dne 2. februarja 1891, ki naročuje, da se naj otroci v prvem in drugem letu polagoma z abecednikom privadijo nemškega jezika. To polagoma — nach und nach — se navadno začne že prve tedne, predno še imajo otroci kak pojem o nemškem jeziku. Ista uredba naročuje še, naj se začnši od tretjega leta slovenski jezik poučuje tri ure v tednu, in naj se na zgornji stopinji ta pouk porabi v ponavljanje tega, kar se je bilo nemško razlagalo.

Take šole imajo večinoma za slovensko koroško ljudstvo malo vrednosti, dostikrat sploh niso vredne nič, škoda je časa, ki se z njimi zabije in stroškov, ki jih ljudstvo plačuje. Človek pride do prepričanja, da merodajnim krogom sploh ni ležeče nič na tem, da bi se slovenski otroci kaj naučili, pač pa, da bi se najprej ko mogoče ponemčili.

Posl. Grafenauer: Z besedami poslanca Muri-ja se strinjam tudi jaz. Kakor vsako leto, bom tudi letos tukaj povedal, kaj želi ljudstvo in posebno slovensko ljudstvo zastran šol. Dvakrat sem o tej zadevi, seve zastoj, govoril, vem, da so moje besede tudi zdaj popolnoma zastoj, kajti za preosnove (reforme), kakor jih mi želimo, večina sedanjega deželnega zbora ni.

Šola nas stane 581.500 gld. in lahko rečem 581.500 gld. in nič konca, kajti kakor se vidi, bode ta svota prav kmalu dobila križec, to je „plus“ (več) na deželne stroške. O sistemu ne bom govoril, spomniti pa se moram tega, kar je deželni c. k. šolski nadzornik dr. Palla lani rekel.

Gosp. deželni šolski nadzornik je rekel lani, da so utrakvistične šole na slovenskem Koroškem vzgledne šole. Jaz imam dokaze, da je samo nasprotno resnično.

Človek bi mislil, da imajo pri izobražbi otrok tudi stariši kaj govoriti, a stariši imajo samo še pravico, da smejo otroke rediti do šestega leta. Ko je otrok prirastel do te starosti, sprejme nje-

govo izobražbo v roke šola, in ljudstva nikdo ne vpraša, kakšen poduk si v šolah želi.

Deželni šolski nadzornik je tudi rekel, da nima učiteljev, ki bi jih mogel dajati na utrakvistične šole. Verjamem, a vprašam: čegava dolžnost pa je, učitelje tako vzgojiti, da bodo slovenskega jezika v besedi in pisavi zmožni? Ko bi davkoplačevalec vladi rekel, rad bi plačal davek, a primanjkuje mi potrebnega denarja, bi vlada s tem ne bila dosti zadovoljna in našla bi pota, po katerih bi se dobil denar. Mislim, da ni nemogoče vzgojiti učiteljev, ki bodo slovensčine večji. — Med nemškimi in slovenskimi učitelji je velika razlika. V kolikor jih imam čast poznati, nemškim učiteljem nimam veliko hudega očitati; v naših krajih je pa drugače. Tukaj se učitelji ne brigajo za ljudski blagor; nekateri se morebiti brigajo za to, kako bi boljše prišli naprej in se začnejo hliniti, — in drugi? Jaz ne vem, s kakšnimi načeli med ljudstvom delujejo. A tukaj imam neko časniško poročilo, ki poroča o učiteljskem društvu v Spodnjem Rožu. Tukaj citam: „Zaradi poziva na nemške učitelje, naj se bolj prizadevajo delati za nemški šulferajn, se je konstantovalo, da so vsi učitelji že od nekdaj udje tega društva. Izrazila se je tudi želja, naj se društvo bolj zanima za delovanje učiteljev na južni jezikovni meji, kajti „der Lehrer ist der Wächter des Deutschthums an den Sprachgrenzen und hat das deutsche Bannr auf den Zinnen der Karawanken aufgefanzt.“

Ali je to opravilo slovenskih učiteljev? Mar bode po teh dobilo slovensko ljudstvo izobražbo? Tega ne verjamem. Posamični naj bodo učitelji udje ovega društva, a ko je vsa korporacija, ki ima narod izobraževati, prišla s tako izpovedjo na dan, moremo si misliti, kako čutijo za svoje sorojake.

Slovenski materni jezik, pismena slovensčina, se niti v utrakvističnih šolah ne goji v tisti meri, ki mu gre po zdravi pameti in po postavah. Mi nimamo knjig, in kako se pa naj otroci jezika učijo, ko ni učnih pripomočkov?

Gosp. deželni šolski nadzornik je rekel, da so se vršile že obravnave z naučnim ministerstvom, da bi se ti potrebi opomoglo. A do danes še ne vidimo nobenega uspeha, vsaj jaz ne vem o njem ničesar, ali bomo kedaj dobili za naše

PODLISTEK.

Iz mojih pastirskih let.

(Spisal Ožbolt.)

Gotovo mi pritrdi vsakdo, kdor je kedaj trgal hlače po gimnazijskih klopih, da je jeden največjih trenutkov tisti, ko se povrne dijak po dovršenih latinskih šolah z maturo (zrelostnim izpitom) v žepu domu. Srce se mi je smejalo in zdelo se mi je, kakor bi se mi odvalila velikanska skala od srca. Čutil sem se prostega. Sprehajal sem se po znanih mi krajih, vse se mi je zdelo drugače kakor nekdanj, in tako sem se nehoté spomnil nekdanjih dnij, ko sem hodil tú ne z maturo, pač pa z raztrganimi hlačami.

Imel sem v tistih časih prav lep posel, — bil sem pastir, in čemu ne, saj je pasel celo kraljevi sin Parid na gori Ita ovce. Toda jaz nisem bil pastir ovac, ampak navadnih — koz. Imel sem samo dve, Sivko in Rujavko. Bile so v obče pohlevne duše, a včasih so tudi imele svoje muhe.

Kakšno je pastirsko življenje, to je znano vsakemu, kdor je na kmetih doma. Ali vendar se zgodi včasih marsikaj, česar se spominja človek še v poznejših letih. In tako naj sledite tukaj dve majhni dogodbici iz onih veselih časov.

I.

Jeden najnavadnejših krajev, kamor sem gonil koze past, je bilo Smolje, tako zvano po grmovju, ki ga je tam na obilo. Bil je to bolj skalnat kraj

in moje kozice so kaj rade plezale po teh pečinah. V jedni teh skal je bila precej velika votlina, kamor sem navadno ubežal, če me je zalotil dež.

Tako sem sedel nekega popoldne pred to jamo in izrezoval iz borove skorje konjičke. Ves zamišljen v svoje delo se vendar spomnim po nekaj časa, da je že treba pogledati za kozicami, da bi se ne podale predaleč od mene. Gledaje okrog zapazim, lasje so mi vstali kar po koncu, — dol pod mano strašno žival. Bila je rujava, na kvišku štrlečih ušes in rep, ta je bil dolg in kosmat. Kaj mi je početi, sem si mislil, moja zadnja ura je tukaj. Trdno sem menil, da je to volk, ker so mi dedek večkrat pripovedovali, da so se volkovi klatili tu okrog. „Uboge kozice, glejte, vašemu pastirju bode kmalu odklenkalo, in vi bodele same, kdo vam bode zdaj pastir, ko mi ta pošast zavije vrat,“ tako sem delal „testament“ in gledal, kako se žival zmerom bolj približuje.

Toda boljše je še pobrati pete, kakor se kar tako podati volku v žrelo, si mislim (sedaj bi rekel: „in fuga salus“) ter jo uderem po grmovju in črez skalovje zmerom misleč, zdaj in zdaj me zgrabi zver. Zdelo se mi je, kakor bi letel po perutih, seveda sem tudi zadel ob kako drevo, da sem videl kar po troje solne naenkrat. Koze videč, da jaz bežim, spustijo se tudi za mano, in tako smo dirjali vsi trije domu, jaz jokaje, koze meketaje.

„Za božjo voljo, kaj pa je,“ pravijo dedek, ki so pletli pred hišo koše, „kaj pa te je tako nagnalo?“ Ves zasopljn začnem praviti, da sem videl strašno rujavo zver z dolgim, kosmatim repom, da me je hotela požreti in Bog vé, kaj še vse. Mojega dedeka je bilo težko spraviti na smeh, a ko

sem jim povedal to, so se pa tako nasmejali, da tega še zdaj ne morem pozabiti. „In te zveri si se tako zbal, o ti mevža, ali ne veš, da je bila samo lisica.“ — „No“, sem si mislil, „to je tedaj lisica,“ in bilo me je sram, a zato sem si tudi dobro zapomnil, kakšna je ta zver.

II.

Imel sem, kakor sem že omenil, dedeka, starčka že sivih las. Svoje dni so veliko trpeli in nazadnje so pletli koše, da so imeli še za kako pipo tobaka. Bili so majhen možicelj, že vsi sključeni od teže let. Pasli so za me koze, če sem jaz odšel v šolo, drugače pa sva jih pasla skupno. Sedel sem pri njih in pazljivo gledal, kako delajo. Če so bili dobre volje, so mi povedali tudi kako zgodbo iz nekdanjih dnij.

Nekega popoldne sedela sva v Bregarjevem bregu, Sivka in Rujavka pa sta se mirno pasli okoli naju.

Spodaj pod nama so ljudje delali na polju. „Glej, ljubi moj Ožbej,“ začeli so dedek, potegnivši krepko iz svoje pipe, že v mladih letih sem pasel in še zdaj moram. Pa tedaj so bili drugi časi kakor sedaj, tedaj je bilo še bolj nevarno za pastirja in živino, ker so se klatile hude zverine po temnih gozdovih okoli. Tedaj so bili še volkovi in medvedje. Mnogo jih je storilo že žalostno smrt in tudi meni bi enkrat huda predla vsled nekega nepremišljenega početja.

„Oh, povejte no, dedek, kako je bilo to, vprašam silno radoveden in stisnem se trdo k njim, da bi vse boljše razumel.

„Stal sem nekoč na robu,“ tako so začeli pripovedovati dedek, „in pel veselo pesmico, ko za-

Zahtevajte po vseh gostilnah „Mir“!

šole dvojezičnih knjig, kakoršne smo že nekedaj imeli, ali ne.

O nedeljski šoli rekel je gosp. šolski nadzornik, da ni za nič, vsaj v lesni dolini baje niso za nič. Vendar pa se govori o predlogih, s katerimi se utegnejo uvesti napredovalne šole. Na deželi se ta misel ne dá izvesti, če se bo poduk vršil ob delavnikih. Ob nedeljah pa je mogoče in mislim, da bi obiskovanje nedeljske šole odrastli mladini bilo koristnejše, kakor pohajkovanje po gostilnah in plesiščih.

Zaradi tega sem že lani naglaševal in še danes sem istega prepričanja, naj se napravi razlika med mestnimi in kmetijskimi šolami.

Za mesta je osemletna šola koristna, a na deželi nam ne pomaga nič, ker je kmetško ljudstvo prisiljeno poletu prositi oproščenja. Odpravimo popolnoma oproščevanje in povrnimo se k šestletnemu poduku s sledečo nedeljsko šolo. V zadnjem času so se tudi na deželi uvedle delavne ure. Že lani je neki gosp. poslanec tirjal, naj se ozira šola na praktično izobrazbo deklet. V nekaterih šolah se morebiti ti želji vstreza, pri nas ne. Vrh tega napravlja obiskovanje delavne šole mnogo stroškov. Ko se je proglasil ta poduk za obligaten, naj bi se bilo skrbelo tudi za sredstva, da bi mogli otroci se poduka udeleževati brez stroškov.

* * *

Tako govorili so naši poslanci. Ne le vsak Slovenec, marveč vsakdo, kdor količkaj trezno in pravično sodi, mora pritrditi tem besedam. Pritrjeval jim je z lepim govorom v isti seji mil. g. knezoškof. Ugovarjal jim bo seveda, kdor pravice noče spoznati in drugim pripoznati, in to je liberalno-nacionalna večina našega deželnege zbora s c. k. r. deželnim šolskim nadzornikom vred! Kaj so kvasili Nemci, kaj je govoril deželni šolski nadzornik Palla, o tem prihodnjic!

C. kr. kmetijska družba koroška.

Pred letom dnij objavili smo o delovanju c. kr. kmetijske družbe članek, v katerem smo s suhimi številkami dokazali, da delovanje družbe ni dobro, da je kmetom le malo, ali prav za prav čisto nič na korist! Na naš članek gospodje, v katerih rokah je kmetijska družba, niso ničesar odgovorili; molčé so mu morali le pritrditi! Da je res tako, kakor smo pisali, kaže se tudi letos, in „Slovenec“ osvetljuje to s sledečimi vrstami:

Naša c. kr. kmet. družba živi že dolga leta po svoje; kritikovalo se je njeno delovanje že mnogo, pomagalo pa vse vkup ni nič. Leto na leto dobiva družba od vlade izdatne podpore, da bi pa v teh letih bilo kaj izdatnega napredka, niti družbini najboljši prijatelji ne upajo trditi. Vse kar je storila, je: Neki vrtnar (Hirsch, odbornik „bauernbunda“!) ima dve veliki drevesnici pri Celovcu in prodaja drevesca po 70 in 50 kr., to je vrt kmetijske družbe; Rothauerjeva banka ima zalogo umetnih gnojil, to je zaloga c. kr. kmetijske družbe!! In kedar so dobili denarja, hodili so ven v kmete delit premije, kakor je neki dunajski poslanec dejal: „Sie führen ein stierbeschauliches Leben.“

gledam naenkrat dol v bregu medveda. Bilo je to kaj smešno pogledati. Po zadnjem delu života se je plazil navzdol po hribu, s prednjimi tacami pa je grabil črnice, katerih je bilo tam na obilo. Hudo mušen kakor sem bil v mladih letih, si mislim: počakaj, tebi jo zasolim, da se me bodeš spominjal. Zagrabim debel hloč, ki je ležal ravno pred mano in ga zavalim proti medvedu. Hloč se je valil dol po bregu in zadel medveda ravno na glavo. Strašno je zarjovel, ker to mu je prišlo kakor strela z jasnega neba. Ogledal se je, odkod bi prišlo to, in tedaj sem jo tudi jaz pobral misleč si, z medvedom ni dobro hruške tresti. Hitel sem, kar je bilo mogoče, da sem odnesel še varno pete. Tistega dne pa ne pozabim nikdar.“

Vestno sem poslušal dedeka in še koze so prišle blizu, radovedne, kaj neki imava, da stikava glave tako skupaj.

„No, no Sivka, bi pa že zopet rada kaj imela od mene,“ rekli so dedek. In Sivka je razumela ta glas, pogledala je tako milo proseeče na naju, da ji dedek niso mogli odreči prošnje in jej podali nekoliko soli. Ko pa vidi to Rujavka, prevzame jo strašna zavist, misleč si, glej, ta dobi, jaz pa ne, in z vso močjo potrka svojo tovaršico. Sivka, ki je stala nad nama v bregu, se prevrže na dedeka ni oni na me, in tako smo ležali vsi na kupu.

„Te preklicane koze, kakšne norosti uganjajo,“ so se hudovali dedek, „da bi vas tudi...“ Niso končali teh besed, pač pa so krepko s palico zamahnili po Rujavki. „Pojdí se past, ti pošast, noroglava, skoraj bi me ubila.“

Zgodilo se nama ni nič, nazadnje sva se še

Dne 15. marca bil je občni zbor družbe in pokazalo se je, da organizem (družbeno vodstvo) ne deluje več, kakor bi bilo treba. V osrednjem odboru bil je doslej tudi sin načelnika gospoda pl. Edlmana. Gosp. Artur Lemiš, znani politični velikan, pa je izposloval Edlmanu, da mu sina volili niso. Stari gospod Edlman pa sina neobhodno potrebuje, ker je ta zanj vse storil. Tako hoče Lemiš dokazati, da je tudi stari nepotreben, ter na njegovo mesto postaviti svojo „slavno“ osebo, tako da bi c. kr. kmetijska družba postala Lemiševa družba z državno podporo. Cela družba je sploh v nesrečnih rokah. Okrajni načelniki so večinoma gostilničarji, trgovci, pivovararji; v Pliberku n. pr. staroliberalni „hotelier“ pl. Metnic, ki ima za „sport“ nekoliko konj in goveje živine, v Velikovu pivovarar Nagele, v Beljaku lastnik kopališča „Warmbad“, v Rožu „Sodawasserfabrikant“ Krasnik itd., torej gospodje, ki so zašli v kmetijsko družbo, kakor Pilat v „Credo“. Ti gospodje so družbi pristopili, ker jim je mogla služiti kot politično orodje, in lahko rečemo, da bi pri nas „Bauernbunda“ še bilo ne, ko bi kmetijske družbe ne bilo. Vlada dajala je doslej pod naslovom kmetijske družbe soli za liberalne kozle. Gosp. pl. Edlman je za-se pošten človek, z njim so zakrivali svoje politično delovanje in on morebiti v svoji dobrodušnosti še vedel ni, kaj se okrog njega godi. Zaradi svojega nepristranskega obnašanja predsednik „bauernbundarjem“ ne ugaja več in hočejo se ga iznebiti. Radovedni smo, ali se res napravi tako Lemišovo društvo z državno podporo? Če hoče Lemiš z denarjem vse pokupiti in izpriditi, naj plača iz svojega, ne pa s tujim denarjem. Pravi se, da ima on denar, a še dosti bolj ima denar njega, in tako bi se našla pot, da bi mogel hraniti svoje in vendar delati propagando za se.

Slovenci si proti temu pomagati ne moremo, ugovarjamo pa proti vsakrati strankarski zlorabi denarja, ki ga donajajo tudi Slovenci. Vsled zgoraj imenovanega dogodka odložil je vodstvo tudi oče pl. Edlman in izstopil je iz odbora še precej poštene Čare, nek polunemškutar iz celovške okolice. Morebiti je Lemiš ravno to hotel, tako najprej pride do tega, kar je nameraval. Za Slovence je le jedna rešilna pot: Vlada naj odloči tretjino državne podpore in naj jo dá slovenskim gospodarskim društvom, dve tretjini pa naj pusti Nemcem, vsaj jih je toliko v deželi, potem se ne bomo več prepirali, a tega ne moremo mirno gledati, da bi z državnim denarjem razpolagal človek, kakoršen je Lemiš.

*

Letnemu poročilu o delovanju c. kr. kmetijske družbe za leto 1897. povzamemo, da je štela družba 56 podružnic s 3169 udi. Čuden je pregled načelnikov posameznih podružnic, ki kaže, da podružnice vodijo večinoma le ljudje, katerim je kmetijstvo le postranska reč, ne pa pravi kmetovalci. To pové pa, da se naša „kmetijska“ družba ne razvija tako in ne koristi toliko, kakor bi lahko koristila, ako bi bila v pravih rokah! Z velikim denarjem, ki je na razpolago kmetijski družbi, storilo bi se lahko za kmete mnogokaj, v resnici pa se ne stori takorekoč nič!

Družba ima premoženja 55.552 gld. Lani je imela dohodkov 121.147 gld. Iz poročila razvidimo,

da je dala država kmetijski družbi 25.128 gld. podpore, dežela pa 12.200 gld. Med drugim je dala država samo za živinorejo 11.000 gld. (dežela 6000); za mlekarstvo 1200 gld., svinjerejo 1000 gld., ribarstvo 1250 gld.; za kmetijski pouk 5200 gld. (!) (dežela 2000 gld.), podkovsko šolo 1000 gld., gospodinjsko šolo 1538 gld.; kemično poskuševališče 1200 gld. itd.

Kako se je denar porabil? Račun kaže, da se je potrosilo za plače 2765 gld. Pokojnina za cesarskega svetovalca C. Schütz-a 2500 gld. (!!!). V pokojninski zaklad 1327 gld. (!) Stroški za občni zbor 270 gld. Potovalni stroški za odbornike 266 gld. — Kmetijska šola in potovalni učitelji so potrebovali 8413 gld., podkovska šola 2152 gld., gospodinjska šola 4544 gld., kemično poskuševališče 3359 gld.; glasilo kmetijske družbe 2176 gld.; deželni sadni vrtovi 4181 gld. (!). V podporo živinoreje se je dalo 18.894 gld., ribarstva 1828 gld., čebelarstva 276 gld., zboljšanja zemljišč 4404 gld., sadjereje 1600 gld. — Za premovanje konjev se je razdelilo 2298 gld., za premovanje bikov 7640 gld. Kdo navadno dobiva one premije (darila), je zadostno znano! Za takozvane „Stammzuchten“ se je dalo 7724 gld. Potovalnih stroškov pri premiranju je bilo 371 gld., drugih stroškov za to pa 777 gld. — Navedene številke kažejo, da so upravni stroški pri družbi nad mero visoki! Vključ tolikim stroškom kmeti od družbenega delovanja nimajo dosti kaj koristiti, saj je znano, da pri premiranju itd. vlečejo dobiček večinoma le liberalni večji posestniki, ki imajo dosti denarja, da si redijo lepo živino! Mnogo dohodkov ima družba iz javnih zakladov, od države in dedežele in zato je povsem opravičena zahteva, da bodi družba res ljudstvu v korist, ne pa samo — nekaternikom!

Kmetijsko šolo je obiskalo 41 učencev, gospodinjsko šolo 14 deklet. — Družba je nastavila novega slovenskega potovalnega učitelja, g. V. Šumi-ja, o katerem pravi poročilo, da je „mlada, marljiva moč, ki popolnoma zna domače slovensko narečje.“ No, vemo, kam pes taco moli! Gospodje hočejo tudi ob tej priliki pogrevati staro basen, da koroški Slovenci ne znajo „nove slovenščine“. O delovanju g. Šumi-ja še ne moremo izreči nobene sodbe. Mi bi le želeli, da bi imela njegova predavanja tudi res kaj vspeha. Imel je lani 13 predavanj. O čem da je predaval, nam ni znano, ker nam o tem ni nikdo naših poročal, kar je jako sumljivo in bi skoro mislili, da so se na teh shodih zbirali več naši politični nasprotniki, nego slovenski kmetje. Vsi potovalni učitelji vkup so imeli lani 122 predavanj. Pomisliti pa moramo, da k takim predavanjem dostikrat pride samo par učiteljev, vaških mogočnejšev, kmetovalcev pa prav malo. Zato tudi uspeh teh predavanj z ozirom na velike stroške nikakor ni dosti izdaten! Ker kmet ravno v naših časih potrebuje dobrega pouka v gospodarskih zadevah, je to tem bolj obžalovanja vredno!

Toliko zadostuj za danes o delovanju kmetijske družbe. Stališče nas Slovencev do družbe ostane po vsem tem staro: C. kr. kmetijska družba nam ne pomaga nič, in zato si moramo pomagati sami, zlasti po kmetijskih zadrukah!

smejala in tudi ljudem dol na polju se je kaj čuden zdel ta prizor.

Ti časi so minuli, davno že krije dedeka hladna zemlja, ni jih več, da bi mi pravili zgodbe. Tudi jaz sem zapustil pašnike in koze ter šel v latinske šole. Toda spomin na one lepe čase mi je ostal. Ali sem pa bil tedaj bolj srečen kakor sedaj, kdo vé, skoraj bi rekel:

„Željno, kakor ded naš v izgubljeni raj,
Jaz gledam na trate planinske,
Solzeč se oziram na mesta nazaj,
Kjer sanjal sem sanje detinske.“

Kako je Jurče pil kavo.

Gozdarjev Jurče je bil vzrastel v gorah in ni prišel od svojih mladih let med svet. Bil je sicer dobra duša, vesten delavec, a gledé duševnih zmožnosti je bil malo na ono stran, kjer pravijo, da človeka luna trka.

Zgodilo se pa je, da se je odpravilo iz njegovega kraja več ljudij na božjo pot in ker je bil naš Jurče pobožen, pridružil se jim je tudi on, češ, zavoljo jednega novca več ali manj se svet ne podere. Po srečno opravljeni božji poti si je hotel ogledati naš Jurče mimogredé še veliko glavno mesto. Hodil je gori in doli in načuditi se ni mogel vsej tej lepoti. A človek ima tudi želodec in tudi ta terja svoje pravice, kar je tudi naš Jurče moral občutiti.

„Dà, dà, lačen sem pa tudi že postal, kaj bi le dobil, saj moja torbica je tudi že prazna. Že vem, malo kave, pa bo dobro; do doma bom že še vstrajal,“ tako je modroval Jurče, in po dolgem

popraševanju, kje bi mogel dobiti kave, pokazali so mu v kavarno, kamor je tudi šel.

„Dà, to je pa lepo, še lepše, kakor pri nas v cerkvi,“ govori sam pri sebi in se boječe vsede k prvi mizi. Takoj pride strežaj in popraša Jurčeta, kaj bi rad. „Kave bi rad, kave, pa le prav veliko.“

„Ali bele ali črne,“ vpraša ga strežaj.

„Dà, seveda bele, kdo bode pa črno pil.“

Kmalu je bila kava na mizi. Toda Jurče jo je le gledal. Kaj takega še ni videl. Na svetlem krožniku ste bili dve posodici, v jedni mleko, v drugi pa črna krva, zraven dva kozarca, jeden prazen, drugi napolnjen z vodo, in zraven trije koščeki sladkorja. Kaj je početi? Doma je bil navajen, da je dobil kavo že namešano, a tukaj, kako naj to počne?

„E, bodi že kakor hoče,“ si misli in vzame najprej vodo ter jo izpije. „No, doma imamo pač boljše, ta je topla kakor krop!“ Na to vzame črno kavo in na jeden požirek je zginila tudi ta.

„Malo jo je, in še ta je tako grenka,“ si misli Jurče in skremži ustnice. „Le pogumno naprej, kmalu bode konec!“ In z največjo ravnodušnostjo popije še mleko. Kot završek vsemu snedel je nazadnje še one tri košččke sladkorja. „Hvala bodi Bogu, zdaj je pa končano, malo čudno je pač bilo, pa šlo je vendar.“

Plača ter jo mahne dalje proti domu, veseleč se, da bode pripovedoval doma, kako imenitno je v mestu pil kavo.

Ožbolt.

Hlavnik

Dopisi prijateljev.

Iz Pokrč. (Nekaj iz kmetijstva.) Težko, da bi se našlo še na drugi strani kaj podobnega v kmetijstvu, ki bi ravno manjšemu kmetu toliko škodovalo, ne da bi si mogel uspešno kaj pomagati, kakor do zdaj navadno vpeljave na naših mutnih mlinih. Lastniki imajo dosti uzroka, da svoje mline rajši dajo v najem. Kajti prvič je težko natančno kontrolirati peljati, in drugič zelo sitno, vedno poslušati in opravičevati kmečke pritožbe čez mlinarske nedostojnosti. Poglejmo si pa najemnika bolj natančno. Prva skrb mu je, da privabi dosti kmetov k svojemu mlinu (čeravno mora iz prvega več obljubiti in nazaj dajati, kakor bi pošteno zamogel), da zamore svojo najemščino natančno odšteti in svojo dostikrat ne majhno družino preživeti. Koder se mu to posreči, rodi se mu že druga želja, namreč da bi svoje hiševanje razširil. V ta namen si pridobi nekaj „grunta“ v najem, si kupi par svinj, kravo, polagoma še konja, in dostikrat se mu imetje tako hitro množi, da ima v par letih več svinjskih hlevov kakor marsikateri kmet. Znan mi je slučaj, da je najemnik na mlinu s štirimi pari kamnov pital naenkrat 15 do 20 svinj, in to celo leto naprej, vrh tega par pitanih krav, izredil mali tisoč kureline itd. in vse to se je živilo od njive, ki je merila komaj en oral! Kako se v primeru tako kratkem času zamore do takega vspeha povzdigniti, nočem soditi, bolj znano mi je pa, da se kmetom, ki vozijo žito v take mline, godi dosti slabše. Če si pa kdo predrzne mlinarju kaj očitati, se ti on zna tako dobro izgovarjati, da bi se ti revček skoro posmili, zraven ti pa v žepu „fige“ kaže, dobro vedoč, da mu moraš drugokrat zopet pripljati. Ne rečem, da so vsi enaki. Gotovo so tudi tukaj izjeme, saj se menda dá videti tudi bela vrana. Vse to mi je bilo povod, da sem jaz vedno poskušal, ali bi se dalo vsaj en del v mlin namenjenega žita doma zmleti, toda do zdaj vedno brez vspeha, ker porabilo se je primeroma preveč časa in moči. Slučajno mi pride nek časnik v roke, v katerem je neka tovarna opisala svoje železne mline. Hitro si naročim cenik, ki me je s svojimi pohvalnimi pismi tako ojunatil, da sem si naročil mlin za konjsko silo, ki dela tako izvrstno in hitro, da se nihče ne more dosti načuditi. Zboljšal sem ga še s tem, da sem ga zjedini s sitom, ki samo loči moko od otrobov. Zmleti se dá vsako žito (hajde zmeljem v eni uri en biren), naj se rabi za ljudi ali za živino, in sicer tako dobro in hitro, da se mu navadni mlin z veliko vodno silo komaj more primerjati. Mlin primeroma tudi ni drag, in se bode za nj izdani kapital v kratkem povrnil, potrebuje malo prostora, in se morejo s časom pokvarjeni deli lahko nadomestiti. Dobivajo se mlini za ročno, konjsko in vodno silo. Z dobro vestjo zamorem opisani stroj vsakemu kmetu priporočati, rad odgovorjam na vsako vprašanje, in prevzamem naročbo na te, kakor na vse druge kmečke stroje, štedilne kotle itd., in zagotavljam, da bodem, ker sem sam kmet, vedno le to priporočal, oziroma prodajal, kar je res dobro in koristno. Kmetje slovenski! Ne poslušajte nemških agentov, ki vam le tako dolgo sladko govorijo, dokler dobivajo od vas za primeroma slabe, dá dostikrat nerabljive stroje, težko pridelani denar, ne, in še enkrat ne, sami se združujmo in se poučujmo, in sami si naročujmo in kupujemo za svoj denar, kar je res dobro in zmožno, zboljšati naš tlačeni stan. J. B.

Iz Pliberka. (Gospodarske stvari.) Pred dvema letoma je državna vlada prepovedala, da ne smejo od ogerske, hrvatske in štajerske dežele svinj dovažati na Koroško in Kranjsko. Ta prepoved zabranjuje veliko neprijetnih sitnostij: 1. Skozi to prepoved se zabranijo velike bolezni, katere so svinje od spodnjih dežel prinašale, posebno ovčič in parkljinovec. Ljudje dolgo niso zapazili, od kod je ta bolezen prišla. Pokazalo se je, da se je tamkaj blizu, kjer so se svinje s kolodvora spravljale, začel ovčič in parkljinovec; zakaj: svinje so na parkljih in v gobcu prinesle bolezni. Ko so se pasle in potovale, ali so že od daleč prignane bile, je manj škodovalo, ker so imele že izbrisane parklje. 2. Dolgo let sem zapazil, da so samo ogerske in hrvatske svinje bile pšenive. Koliko so kmetje večkrat trpeli! Večkrat se je majhnemu kmetu godilo, da je samo dvoje svinj redil, eno za se, drugo za na prodaj, pa oboje je bilo pšenivo. To je bila velika škoda zanj; namesto, da bi toliko skupil, da bi obe plačal (ko jih je na poznejše plačilo kupil), ni mogel nobene spraviti v denar. Tudi se je večkrat zgodilo, ko so se take pšenive žive svinje na dalje prodale, da so bile vzete in pokopane. 3. Sedaj imamo zadosti svinj, več kakor se jih potrebuje. Vsak četrtek, na tržnih dnevih v Celovcu in Velikovu, pride svinj več, kakor jih v naših krajih potrebujemo. Sedaj pridejo tuji kupci in nakupijo svinj, da jih peljejo v zgornje kraje. Če pomislimo koliko denarjev je včas od naše dežele na svinje šlo venkaj, in da denar sedaj ostane lahko doma, moramo biti le hvaležni za

ono prepoved. Koristno bi bilo, da bi vlada tudi to prepovedala, da bi iz hrvatske in ogerske dežele ne smeli pitancev v naše dežele dovažati, zato ker ima Štajerska, Kranjska in Koroška zadosti pitanih svinj, da bi se izplačalo naše pitanje. Ogre in Hrvate pitanje ne stane toliko, kot nas; ker imajo dosti žita in šurja, se upitajo svinje brez vsega dela. Pri nas pa moramo saditi peso, krompir, korenje; koliko je dela, ako hočemo naše kleti ali jame napolniti, potem drugič spet vse skuhati. Potem nas pa drugi pri cenah stiskajo, ker morejo po nizki ceni oddajati pitance. Zatorej bi bilo koristno, tudi to prepovedati.

Iz Borovelj. (Novačenje. — Odlikovanje.) Dne 16. in 17. marca je bilo tu novačenje ali nabira vojakov. Nabrali so jih precejšno število in potrdili k vojakom. Koliko, ne vém, ali ljudje pravijo, da še nikoli toliko, kakor letos. Ne vém, koliko bodo še napravili vojakov. Davki so že dosti visoki, čim več bo vojakov, tem več bo davkov! — Pri tej priložnosti je izročil g. okrajni glavar Mac Nevin sedmim starim delavcem, ki delajo že štirideset let in več pri fužinah v Bajtišah, Borovljah in pod Ljubelom zaslužene kolajne ali medalije za 40-letno zvesto službovanje. Eden med njimi dela že precej nad petdeset let v fužinah in nosi že par let srebrni zaslužni križec. Hvala gospodom, ki še toliko skrbijo za svoje delavce! Tudi tega ne smem pozabiti, da so imeli ti stari delavci po slovesnosti obed v gradu gospoda Vojgta.

Iz Loč. (Naša posojilnica) je imela lani v svojem 13. upravnem letu skupaj denarnega prometa 234.370 gld. 95 kr. Pristopilo je na novo 26 zadružnikov, odpovedalo je 14 zadružnikov, izstopilo je 10 zadružnikov. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 103, uničilo pa 54, obstoji toraj 424 knjižice za 90.161 gld. 43 kr. in iznaša povprečna vloga 279 gld. 46 kr. Posodilo se je na novo 26 zadružnikom, 33 zadružnikov je pa posojilo popolnoma vrnilo; dolžnikov je 324, ki dolgujejo 90.547 gld. 32 kr. ali povprek 279 gld. 46 kr. Čistega dobička je bilo 1777 gld. 39 kr. Rezervni fond je narastel na 4993 gld. Pri obnem zboru se je dovolilo Loški in Baški požarni brambi po 30 gld., za Loško cerkev 50 gld. in za Pečniško duhovnijo 20 gld.

Iz Št. Lenarta pri sedmih studencih. (Naša hranilnica in posojilnica) je imela v minulem 6. upravnem letu 63.031 gld denarnega prometa. Posojilnica uraduje v farovžu vsako nedeljo od 3. do 5. ure popoldne. Ta dan se sprejemajo vloge, prošnje za posojila, obresti in vračila na glavnico, izjave pristopa in izstopa in odpovedi, izplačujejo vloge, obresti in posojila in dajejo pojasnila in pravila. Pristopilo je 8 zadružnikov z 8 deleži, odpovedali so 3 zadružniki s 5 deleži, izstopilo je 5 zadružnikov s 5 deleži, ostala sta 102 zadružnika z 119 deleži. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 33, uničilo pa 5, obstoji še 213 knjižic za 43.538 gld. 81 kr., in iznaša povprečna vloga 204 gld. 41 kr. Posodilo se je na novo 12 zadružnikom, 7 zadružnikom je pa posojilo popolnoma vrnilo; dolžnikov je torej 77, ki dolgujejo skupaj 23.105 gld. ali povprek 300 gld. 06 kr. Čistega dobička je bilo 381 gld. 32 kr., kateri se je razdelil po sklepu obnega zbora od dné 19. svečana 1899 tako-le: Načelstvo dobi nagrade 135 gld. Za dobrodelne namene 20 gld. Ostanek se je pridjal rezervni zakladi, katera je narastla na 775 gld. 41 kr. Hranilne vloge sprejemajo se od vsakega, če tudi ni član zadruge, ter se obrestujejo po 3³/₄ %. Posojilnica je član „Zveze slovenskih posojilnic v Celju“, katera je zadnjo revizijo izvršila dné 30. prosinca 1899.

Iz Ziljske Bistrice. (Hranilnica in posojilnica) uraduje v Ziljski Bistrici vsako nedeljo od 2. do 5. ure popoldne. Lani pristopilo je 24 zadružnikov z 24 deleži, odpovedal je 1 zadružnik z 1 deležem, ostalo je 148 zadružnikov z 162 deleži. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 60, uničilo pa 23, obstoji toraj 236 knjižice za 66.290 gld. 98 kr., in iznaša povprečna vloga 280 gld. 89 kr. Posodilo se je na novo 56 zadružnikom, 7 zadružnikov je pa posojilo popolnoma vrnilo, dolžnikov je torej 134, ki dolgujejo skupaj 51.734 gld. 14 kr. ali povprek 386 gld. 7¹/₂ kr. Čistega dobička je bilo 450 gld. 78 kr., kateri se je razdelil po sklepu obnega zbora tako-le: Uradnik dobi nagrade 80 gld., ostanek se pridene rezervni zakladi, katera je narastla na 1371 gld. 6 kr. Posojilnica je član „Zveze slovenskih posojilnic v Celju“, katera je zadnjo revizijo izvršila dné 27. in 28. prosinca 1899. Denarnega prometa je bilo lani 72.940 gld.

Deželni zbor koroški

4. seja dné 16. marca. Došle prošnje in razni predlogi ter poročila dež. odbora se odkazujejo raznim odsekom.

Občina Spodnji Dravograd je prosila železniško ministerstvo, naj se napravi na levem

bregu Drave nov kolodvor, kar bi bilo trgu na korist, ker je sedaj mutnina previsoka. Ministerstvo pa pravi, da bi se tak kolodvor ne izplačal, ter nasvetuje dež. odboru, naj se odkupi most, ki je sedaj last baronice Kometer. Dež. odbor pa o takem nakupu noče ničesar slišati in tako ostane vse pri starem in Dravberžani morajo plačevati visoko in sitno mutnino tudi z naprej!

5. seja dné 17. marca. Posl. Kiršner, Kotz in tovariši predlagajo, naj se napravi lovska postava, ki bo občinam dala več pravic. Predlog je prav hvalevreden, a kedaj dobimo res dobro lovsko postavo, ki bo kmetom na korist, vé sam Bog, ker gospodje, ki imajo komando v deželnem zboru, gledajo več na to, kar je bogatinom v prid, kakor na revnega kmeta. — V ostalem se zopet poročila odkazujejo odsekom in dovoli nekaterim občinam, pobirati doklade na žgane pijače.

6. seja dné 18. marca. Cela kopa manjših poročil se deloma vzame na znanje, deloma odkáže odsekom. Pri poročilu o cesti v leški dolini govori posl. Grafenauer za to, naj dež. odbor prosi ministerstvo, da se vpiše ona cesta med državne ceste. Stvar se odkáže stavbinskemu odseku. — Posl. Kiršner utemeljuje svoj predlog o lovski postavi. Posl. Grafenauer podpira ta predlog, zahteva pa od gospodarskega odseka, naj svoje delo hitro konča, da predlog ne bo prišel, kakor lani, še le ob zadnji uri pred deželni zbor.

7. seja dné 20. marca. Na dnevnem redu ni nobene važnejše stvari. Več došlih prošenj raznih društev se odkloni, „Südmarki“ se podpora zopet odkáže, saj gospodje svoje „ljubezni“ do nemškutarije ne morejo nikoli zatajiti!

8. seja dné 21. marca. Otroška bolnišnica v Celovcu bode dodelana do letošnje jeseni in se odpre prihodnje leto. — Občini Brdo v Ziljski dolini se dovoli za pokritje bolniških stroškov 72 gld.

Zoper § 14.

Posl. Hönlinger in tovariši predlagajo, naj oporeka dež. zbor uporabi § 14., po katerem sme vlada potrebno ukreniti in vladati, ne da bi bil zbran ter da v to dovoli državni zbor. Zlasti naj se dež. zbor izreče zoper to, da vlada podaljša s pomočjo tega člena pogodbo z Ogorsko ter uredi jezikovno vprašanje.

Deželni predsednik ugovarja temu predlogu ter poudarja, da dež. zbor sploh nima nobene pravice o tem razpravljati. Dež. zbor ima po § 19. deželnega reda samo o tem razpravljati, kar se tiče koroške dežele, o uporabi člena 14. pa ima besedo samo drž. zbor. Zatorej — pravi deželni predsednik — se tudi vlada prav nič ne bo zmenila za tak sklep dež. zbora.

Naša misel je ta, da so samo nemški poslanci in prenapetneži krivi, da se mora sedaj vladati s pomočjo paragrafa 14. Ako bi ti gospodje, — ki imajo prvo in glavno besedo tudi v koroškem dež. zboru, — na Dunaju ne delali obstrukcije in ne samo po svoji trmi zabranili vsakega koristnega dela, bi tudi vlada ne potrebovala tega izvanrednega pripomočka! Da se pa isti ljudje, ki na Dunaju delajo obstrukcijo, ki tam razbijajo in ropotajo, v Celovcu repenčijo in hudujejo, to je sama — komedija! To se pravi samo volilecem metati pesek v oči!

V **10. seji** je posl. Hönlinger „utemeljeval“ svoj predlog, kajpak „po svoje“. Predlog se je izročil juridično-političnemu odseku.

Razne številke.

Deželna doklada na žganje je prinesla deželi l. 1897. 179.666 gld. dohodkov. Za letos so ti dohodki proračunjeni na 182.867 gld.

Za uravnanje Zile in hudournikov v ziljski dolini izdalo se je doslej za stavbe 1 mil. 853 tisoč gld., in za vzdrževanje 236 tisoč 727 gld., vkup 2 mil. 284.700 gld. Dežela je h temu doplačala 909 tisoč 125 gld. — V leški dolini je treba uravnati še 48 hudournikov, kar bo stalo 500 tisoč in v ziljski dolini 10 hudournikov za 300 tisoč gld. Uravnava hudournikov v belski dolini bode stala 400 tisoč, zagrajenje Bele v Kanalski dolini 300 gld.

9. seja dné 22. marca. Prošnja občanov na Vratih za podporo za uravnavo Zilice se izroči dež. odboru, da potrebno poizvé in poroča v prihodnjem zasedanju. — Črevljarski zadrugi v Celovcu se dovoli 100 gld. podpore. — Več pokojnin se deloma dovoli, deloma poviša. — Za stavbe ob Stranikovem potoku se dovoli 750 gld. — Strokovni šoli v Naborjetu se dovoli 300 gld. podpore.

Politični pregled.

Avstro-Ogerska. „Proč od Rima!“ glasi se sedaj klic nasprotnikov katoliške cerkve in mlačnih katoličanov. Po prizadevanju Wolf-Schönererjeve stranke je prestopilo res že več Nemcev k protestantizmu v nemško „národno“ cerkev, katera naj združi vse Nemce Schönerer-

jevega mišljenja, da potem tim ložje razderejo — Avstrijo! Ali prestopanje Schönererju ne gre hitro izpod rok, in zato pozivlje Nemce, naj odstopijo tako, da do Velike noči jih odpade 10.000 (?). Tudi na Koroškem je prestopilo, zlasti v Beljaku že več oseb iz katoliške cerkve. Nemški liberalni listi, kakor „Bauern-Zeitung“, „Freie Stimmen“ se zlasti vnamajo za to gibanje. Slovenci iz tega lahko spoznate, kako dobro vam hočejo ti ljudje! — Dunajski župan, dr. Lueger, je predložil občinskemu zboru nov volilni red. Volilno pravico ima po novem redu vsak mož, ki že vsaj pet let prebiva na Dunaju in je star že 30 let. Dunaj bo torej imel odslej, ako se ta volilni red potrdi, splošno volilno pravico. Tudi delavski stanovi bodo dobili pravico voliti. Po demokratičnih načelih je to popolnoma pravično, kajti tudi delavec plačuje davke, čeprav le indirektno, in tudi delavec ima svoje zasluge pri premoženju gospodarjem. Smešna in otročja pa se nam zdi določba v novem redu, da vsak nov dunajski meščan mora obljubiti, da bo varoval nemški značaj mesta. Torej je Nemštvo na Dunaju res v nevarnosti? — Vojno ministerstvo zahteva za 1900. l. celih 23 milijonov več kakor za letos. Ta svota naj se porabi za zboljšanje častniških plač in za pomnožitev stalne vojske za 2500 mož. Proračun za mornarico izkazuje izredno potrebščino 6½ milijonov in naknadnega kredita 2½ milijona. — Vse evropske države si kupujejo na Kitajskem morská pristanišča, da dobijo na ta način zvezo s kitajsko trgovino. Celo jetična Italija se postavlja na Kitajskem. Naravno bi bilo, da tudi Avstrija poskrbi za zvezo domače trgovine s Kitajsko. Minister zunanjih zadev, grof Goluhovski, je res že storil prve potrebne korake. Toda ogerska trgovina se omejuje na Evropo, za izvenevropski trg Ogri nimajo nobenega važnega blaga, zato so zaklicali Goluhovskemu: Ne sklepaj s Kitajci nobene zveze, to bi hasnilo le Avstrijcem, a ne Ogom. In grof Goluhovski je ubogal. V delegacijah bo rekel poslancem, da bi bila zveza s Kitajsko brez pomena, poslanci bodo prikimali in Ogri se bodo smejali slabosti avstrijskih politikov!

Druge države. Sv. Oče so že popolnoma ozdraveli. Kako ljubezen uživajo sedanjí papež po celem svetu, pokazalo se je ravno ob priliki te bolezní. Nепrestano se je brzojavljalo v Rim ter povpraševalo po zdravju. Sedaj ko so ozdraveli, se je doposlalo sv. Očetu okoli 23.000 čestitk iz raznih delov sveta, od bogatih in nizkih, ki so izražali svoje veliko veselje nad ozdravljenjem. Bog nam ohrani še dolgo sedanjega modrega in blagega papeža!

Gospodarske stvari.

Zakaj toliko mladega sadnega drevja ne vspeva.

Pogosto čujemo pritožbe, da je toliko in toliko mladih drevesec, ki po nekaj let hirajo, potem pa poginejo. Lastniku vrta stvar noče prav v glavo, in brez dolgega premišljevanja največkrat obdolži slabo vreme, da je vsemu temu krivo. Ako pa s paznim očesom motrimo mogoče vzroke teh nevspehov, tedaj moramo poudarjati zlasti troje: ali smo izbrali neprimernih vrst, ali smo nakupili slabih drevesec, ali pa smo jih napačno vsadili.

Veliko sadnih, zlasti krajevnih sadnih vrst (sort) je, ki vspevajo in donašajo dobiček le v onih krajih, ki imajo lego in tla taka, kakor jih zahteva dotična sadna vrsta. Marsikaka vse hvale vredna in po pravici priporočana sadna vrsta v kak drug kraj prenešana le životari in ne rodi nikdar toliko, kakor kaka druga, v tem kraju vzgojena vrsta. Zahteve namreč različnih sadnih vrst glede tal, lege, padavin itd. so jako različne. So n. pr. vrste jablan, kakor: bleščeča rejneta, gravenštajnovce, lepi boskupovec in dr., ki hočejo vlažnega ozračja in vlažne zemlje, ako naj dobro vspevajo, kajti njihovo listje ima lastnost, da mnogo vode izpariva. Take vrste jablan ti bodo delale veselje le v bližini rek in jezer, ne pa v suhih legah brez gozdov. V isti večji občini morejo biti razmere tal, lege in zračne vlažnosti tako različne in spremenljive, da bi bilo napačno, ako bi hoteli vsi gospodarji brez ozira na imenovane tri činitelje iste sadne vrste zasajati, čeprav morda na kakem drugem kraju kako sadno vrsto na vso moč hvalijo. Poskušati, leta in leta je treba skrbno opazovati; tako se polagoma pride do spoznanja, katera sadna vrsta je dotični legi najbolj primerna. Merodajna pri tem nam morajo biti vprašanja, v koliko se ta vrsta ustavlja raznim boleznim, je li rodovitna in kako se dá njen sad v gospodarstvu porabiti? Ako pri kaki sadni vrsti na ta vprašanja dobimo povoljen odgovor, sezimo po nji!

Gledé sadne vrste smo torej na čistem; a nič manj važen ni nakup mladega drevja. Ne kupuj slabega blaga! Saj je že precej star pregovor, ki veli: Kdor po ceni kupi, plača navadno predrago.

Primakni raje nekaj krajevarjev za dobro blago, ne kupuj sadik na sejmu, kjer se ti ponuja le iz-

birek, ki ga dotičnik sam ne more rabiti. Povprašaj raje po kakem zanesljivem posestniku drevesnic! Kdor iz neumestne varčnosti kupi slabih drevesec za nekaj grošev, ta se bode čez par let bridko kesal. Stroški pri zasajanju, večletno oskrbovanje je pri močnih, zdravih drevesih isto, kakor pri slabih in bolehavih. K večjemu je treba pri slednjih še malo več dela in stroškov zaradi boleznij. Pri preteku — recimo kakih osem do deset let ima oni, ki si je nakupil, čeprav nekoliko dražjih, pa dobrih drevesec, lepa, rodovitna drevesa, da jih je veselje pogledati, drugi pa slaba ali malovredna, ki mu delajo le sitnost in delo, pa ne dajo nič sadja.

Slednjič utegne kmetovalec, ki je morda kupil izborno blago, iz nevednosti že pri zasajanju uničiti najkрасnejša drevesca, in sicer s pregloboko saditvijo.

Preplitvo ne boš kmalu vsadil kakega drevesca, pač pa zelo lahko pregloboko. Posledice tega krivega ravnanja se prikazujejo polagoma. Drevesce zastaja v rasti, ni pravega življenja v njem, v vznožju mu poganjajo divji izrastki in cvetni popki mu odpadajo še pred razvojem. Vsled pomankanja hrane se suše konci mladik, prikazujejo se pege perečega ognja in rak, tudi razni živalski škodljivci se radi lotijo takih hirajočih drevesec, posebno mali lubadarji in ti dovršijo delo pokončanja, znamenje, da je drevesce, nekdanji predmed najlepših upov, zapadlo neizogibni smrti. Navadno tako drevo pogine v 8—12 letih. Dobička ni nobenega — in trud in delo sta bila zaman. V zelo rahli, suhi, peščeni zemlji morda globoko sajenje nima vedno tako žalostnih posledic, v vseh drugih zemljah pa vselej. Do globoko ležečih korenin ne more zrak; tudi ne najdejo v dolenjih slabijših zemeljskih plasteh dovolj živeža, in vsled tega poginejo. Ako naj drevo krepko raste, morajo se njegove korenine razprostrirati v najboljše, na redilnih snoveh najbogatejši plasti, in ta je najgorenja. Le ozirom se okrog sebe po božji naravi! Kdor ima oči za gledanje, bo videl, da povsodi, kjer stoji na vrtu posebno lepa jablana, hruška ali črešnja, v gozdu korenjaška jelka, tiče debela le plitvo v zemlji, da na mnogih mestih debele, glavne korenine gledajo iz zemlje. Uči se torej pri naravi in ne zasajaj pregloboko svojih drevesec! „Kmet.“

Novičar.

Na Koroškem. (Velikonočno voščilo.) Vsem svojim prijateljem in znancem, dopisnikom in bralcem želimo prav srečne in vesele velikonočne praznike in veselo „Alelujo“. Dal Bog, da pride kmalu vstajenja dan tudi našemu ljubljensmu národu slovenskemu, na katerega preži povsodi toliko zatiralcev in nasprotnikov, in ki najde tako malo prijateljev! Zato združimo vse moči v skupnem delu za milega národa čast in rast. Le po tej poti pride mu rešitev in združenim ter složnim ne more škodovati sovražnikov zlobna sila.

— (Za povišanje učiteljskih plač) so se oglasile, kakor smo že zadnjič omenili, mnoge občine. Dne 22. t. m. je imel v Celovcu koroški „Lehrerbund“ shod, na katerem je razpravljal, oziroma odločno zahteval, naj se učiteljem povišajo plače. Res je: koroški učitelji so ves čas služili liberalno-nacionalni zvezi in zánjo so hodili čez drn in strn. V premnogih občinah so samo še le učitelji ohranili liberalno-nemškutarsko moč. Sedaj pa so učitelji položili račun in zahtevajo, naj se jim njihovo delo tudi plača! Nas pušča ta stvar mirne. Naše geslo je: Vsakemu svoje in torej tudi učiteljem plača, katero zaslužijo! Naša misel je, da v tej zadevi ne sme odločevati strankarstvo. Ne ker so učitelji liberalni, naj se jim povišajo plače, marveč: ako so tega res potrebni! — Značilno pa je, da se je omenjeni shod vršil čisto v nemško-nacionalnem duhu in da se je „hajlalo“ nad vse mere. Z „heil“-klici so pozdravljali deželnega šolskega nadzornika (!!) in vseskozi poudarjali samo svoje nemštvo! Ali jim bode to pomagalo? Nad vse značilen je izrek nekega poročevalca na shodu: Ako nam nacionalci ne povišajo plač, pa postanemo „črni“, ali „rudeči“!! — Tako tedaj! Učitelji so privrženci nemških nacionalcev samo zavoljo ljubega denarja, ali kakor bi rekli: za Judežve groše! Za take privržence se mi kar hitro zahvaljujemo in jih radi prepuščamo, ako hočejo to biti, tudi — rudečkarjem! Stariši pa iz tega zopet vidijo, kakšnim ljudem je v mnogih slučajih v vzgojo izročeno najdražje, kar imajo: otroci!

— (Nov dolg) bode napravilo celovško mesto! Ni dolgo od tega, kar je vzelo celovško mesto na posodo 1 milijon 250 tisoč goldinarjev. Ta denar pa se ni porabil za to, za kar so ga vzeli na posodo. Mnoge stavbe in naprave morajo še izvršiti in za to — napraviti nov dolg. Izposodili si bodo — tako so sklenili v zadnji seji skrbni mestni očetje — zopet 2 milijona goldinarjev! Za to hočejo napraviti mestno klavnico, mestni trg, nove ceste, vodovod, pokopališče, električno razsvetljavo, kosarne itd. No, z dolgovi je lahko

gospodariti, zlasti onim, ki delajo dolgove na stroške drugih! In zlasti celovški mestni očetje so v tem oziru res — prvaki! Za vse imajo denar, vsaj ne gré iz njihovih žepov! Kaj pa Celovčani? Ali k vsemu temu molčijo? Gotovo! Kedar jim njihovi „voditelji“ napravijo kak „hetz“, kedar gré zoper Slovence itd., takrat kričijo, kedar pa gré za njih lastni žep, kedar jim povišajo davke, pa molčijo; za to se ne zmeni nihče! Plačevali bodo pošteno. Naj le, saj za to dobijo „piklhavbe“! Heilô!

— (Judeževi groši.) Nemški „schulverein“ je podaril: šoli v Maloščah 48 učnih knjig in 13 knjig za knjižnico; šoli v Hodišah več učil; šoli v Ločah 30 učnih knjig. Dotični učitelji se za te darove, to je: Judežve groše javno zahvaljujejo v „Freie Stimmen“. Kaj k temu pravijo Slovenci v onih krajih?? Ali jim je prav, da jim tuje s pomočjo Judeževih grošev pačijo mladino in jo pripravljajo za nemškutarstvo? S takimi darovi pa „schulverein“ zopet kaže, da mu je jedini namen, ponemčevati slovensko mladino!

— (Nesreča.) G. dr. Karola Pečnika, zdravnik v Aleksandriji, našega koroškega rojaka iz Št. Jakoba v Rožu, je zadela huda nesreča; ugriznil ga je stekel pes. Dr. Pečnik se zdravi sedaj po Pasteurjevem načinu v Kahiru. Vrlemu in neutrudnemu možu želimo, da skoro okrevi.

— (Izpred sodišča.) Dne 15. marca obsodili so celovški porotniki 38-letnega duinarja Jož. Gregorija na 14-letno ječo, ker je zažgal 5. sept. 1897 posestvo Jakoba Kugliča na Ziljski Bistrici. Gregori je bil od porotnikov obsojen že l. 1898. Ker je pa stanovitno tajil, prišel je sedaj v drugič pred porotno sodišče, ki ga je zopet obsodilo. — Dne 16. marca je stal pred istim sodiščem 30-letni učitelj Henrik Fuhrman v Špitalu, obtožen radi nenavnih prestopkov s svojimi učenci. Obsodili so ga na osem mesecev težke ječe.

— („Piklhaubo“) dobijo celovški policaji. Sedanjí klobuki jim ne ugajajo več, so menda premalo nemški! Da se pokaže pravi „nemški“ značaj Celovca, vpeljejo prusovske „piklhaube“. Za to imajo naši mestni očetje vedno dosti denarja! Nedavno od tega so na „rotovžu“ sklenili, da ne vzamejo več v službo nobenega Slovence, sedaj pridejo na vrsto „piklhavbe“, — naši mestni bogovi hočejo z vso silo pokazati, kakor da bi živeli v „raju“. Heilô!

— (Duhovske zadeve.) Za provizorja v Spodnjem Dravogradu pride č. g. Jan. Sporn, sedaj provizor v Kellerbergu. Na njegovo mesto pride č. g. Jan. Pirker, provizor v Hohenpressenu in tja č. g. A. Gaggl, provizor v Šmartnu pri Silberbergu. — Č. g. Ivan Držanič, župnik v Libeličah, je imenovan za upravitelja dekanije Spod. Dravograd. — Proštinja Spodnji Dravograd je razpisana do 28. aprila. — Letos je minilo 150 let, odkar so v glavni mestni fari sv. Ilje v Celovcu vpeljali devetdnevnic na čast sv. Božje Glave. Ta pobožnost razširila se je malone po vseh koroških farah ter je vernemu ljudstvu zelo priljubljena.

— (Osebné novice.) Predsednik deželne sodnije v Celovcu, g. dr. Fr. Perko, stopil bode v pokoj. — Pomožna učiteljica Fr. Naglas v Ljubljani pride za podučiteljico v Dobrovas.

— (Drobiž.) Cesar je potrdil zakon, da naj se sedanja občina „Pfannhof“ razdeli v dve samostojni občini „Kraig“ in „Meiselding“. — Železnico iz Sinčevasi v Železno Kaplo pričenejo graditi bajé že začetkom maja. — Pri Žrelcu se je obesil dne 19. marca nek neznani 50- do 60letni delavec.

Na Kranjskem. Frančiškanska cerkev v Ljubljani dobi električno razsvetljavo. — Zavarovalnica krščansko-socialne organizacije stopa v življenje; je potrebno je že pripravljeno. Spreten in vešč gospod hoče prevzeti upravo za prvi začetek. Zavaruje se lahko na dvojen način. Oddelek A zavaruje starostne rente ali pokojnine za starost, oddelek B pa zavaruje dote otrokom. Ker mora zavarovalnica imeti vsaj 200 članov, da zamore začeti poslovati, naj se oni, ki se zanimajo, hitro vpíšejo ali priglasijo. Ta vpis še ne zaveže kaj vplačevati, zato se napravijo pozneje z vsakim članom posebej potrebne pogodbe.

Na Štajerskem. V Celju je umrl gvardijan tamošnjega kapucinskega samostana o. Gregorij Jenič. Bil je prej gvardijan tudi v Celovcu. — Dne 12. marca se je v celjskem gledališču med predstavo vstrelila v prsi nemška gledališna igralka Lola Ranzolla. Težko ranjeno odnesli so v bolnišnico. Vzrok pravijo da je posledica nesrečne ljubezni. — Shod spodnještajerskih učiteljev v Celju, na katerem so zahtevali povišanje plač, bil je jako dobro obiskan. — Dne 5. t. m. je umrl v Čadram-ljah ondotni mnogoletni in neumorni nadučitelj gosp. Bogomir Malenšek. Dva dni poprej bil je še v postelji slovesno odlikovan z zlatim križcem za zasluge. Lahka mu zemljica!

— (Slovanska kri.) Dne 12. marca so imeli južno-avstrijski nemški turnarji v Ljubnem shod, pri katerem so hvalisali in povzdigovali nemštvo ljudje, ki nosijo imena, kakor Čermak, Dzimski,

Gorjup, Podpečnik, Ferjen, Holenc, Duhač, Čížek, Blažek itd. Slovanska kri, a nemško mišljenje! Voditelji Nemcev so ponemčeni Slovani! To vidimo zlasti tudi pri nas na Koroškem.

Na Primorskem. Dne 18. t. m. je umrl v Trstu vrli rodoljub slovenski, J. Caharija. N. p. v m. — Mestni zbor tržaški je razveljavil izvolitev Ivana Nabergoja, znanega voditelja tržaških Slovencev, za mestnega odbornika. Namestništvo je ta sklep ovrglo in zato je huda nevihta v laškem taboru. — Istrski deželni zbor bode vlada sedaj sklicala v Koper. — V dalmatinskem deželnem zboru sta se stavila dva važna predloga: 1. hrvatski jezik naj se uvede kot uradni jezik pri vseh finančnih, sodnih in upravnih oblastih v Dalmaciji; 2. v odgovor na cesarsko poslanico k otvoritvi zbora naj se vladi izrazi želja, da izvede združenje Dalmacije s Hrvatsko in Slavonijo. Ta deželni zbor je že zaključen.

Po drugih deželah. V Ameriki je umrl škof Vertin, rodem Slovenec! Lahka mu tuja zemlja! — Minister Kaizl je zapovedal, naj se pomnožijo tobačne trafike. — Kedar bo dodelana velika sibirski železnica, bo trajala pot okoli sveta samo 33 dni. Stariši, kateri svojim dijakom v počitnicah ne znajo dati drugega dela in ki imajo potrebni drobiž, jih lahko pošljejo enkrat okoli sveta.

Raznoterosti.

Otroci norijo. V neki župniji sekovske škofije so priredili otroci drugega razreda ljudske šole v ondodni gostilni otroški plesni večer. Vstopnina je znašala 5 kr. za dečke in 2 kr. za deklice. Veselo so se zabavali, smejali in plesali brez vsakega nadzorstva. Da jim je bal dopadel, dokazuje to, ker so 5. febr. nameravali prirediti zopet enega. Le odločno postopanje dušnega pastirja je preprečilo njih nakano. Kaj bo iz takih otrok?

Koliko je na svetu framonov? Angleški list „The masonic token“ prinaša statističen pregled framonstva vsega sveta, a ne bode škodilo tudi nam da vemo, koliko je na svetu prostozidarjev. Vseh lož skupaj je 17.262 s 1.054.036 členi. Od teh odpade na Ogorsk 40 lož z 2781 členi. Na Danskem je 10 lož, v Belgiji 20, na Španskem 208, na Francoskem 476, na Nemškem 364, na Angleškem 2314, na Grškem 6, na Holandskem 86, na Irskem 396, v Italiji 174, na Norveškem 10, v Bolgariji 24, na Švedskem 33, v Švici 31, na Turškem 5. V Ameriki je 11.943 lož.

Srednje šole in Slovenci. — Skrb naše države za izobrazbo 1.176.700 Slovencev se omejuje na 4 utrakoviste gimnazije na Kranjskem (Ljubljana, Novo mesto, Kranj in nižji gimnazij v Ljubljani) na paralelke na nemškem drž. gimnaziju v Mariboru in v Celju, ki visé med nebom in zemljo. Slovenskega gimnazija pa ni v celi državi! Kar se tiče realk pa nimamo niti jedne utrakovistične realke! 675.305(?) Italijanov ima 6 srednjih šol tako, da prihaja na vsakih 112.550 Italijanov po jedna c. kr. drž. srednja šola. Nasproti temu pa nima 1.176.700 Slovencev nobene srednje šole! O ti preluba pesem o ravnopravnosti, kedaj te vendar začujemo po slovenskih pokrajinah!?

Kmetijske zadruge v Švici. V Švici je blizu 200 kmečkih zadrug; krog 100 jih je v zvezi s konsumno prodajalnicjo. Izvrstno so se vse izkazale. Švicarske kmečke zadruge imajo svojo gospodarsko zvezo. Ta je ustanovila lani kmečko pisarno v Brnu, ki je začela poslovati dne 1. julija. Ta pisarna se bo pečala s tem-le stvarmi: 1. Izdelala bo načrt za švicarsko kmetijsko statistiko. 2. Proučevala bo gospodarske posledice trgovskih pogodb. 3. Preskrbovala bo vojaštvo z domačimi kmetijskimi pridelki. 4. Proučevala bo vprašanje, kako bi se zmanjšali, oziroma odstranili na zemljišča vključeni dolgovi. 5. Pazila bo na vspehe zakonov o živinski kugi in nasvetovala primerne izpremembe. 6. Pečala se bo s poselskim vprašanjem. Sploh bo skrbela pisarna za to, da bodo kmetje lahko bolje zastopali svoje zadeve, nego so jih dozdaj. Država je dala za ustanovitev te pisarne 18.000 frankov. Ko bi se tudi pri nas našli ljudje, ki bi izprevideli, da po ti poti, na kateri sedaj hodi kmečki stan, ni drugega, nego gotov pogin! Skrajni čas je, da se pri nas čimdalje bolj razširi združno življenje, ker le tako bo mogoče, da tudi mi pridemo brez uradniških sitnostij po samostojni svobodni poti do takih, tako potrebnih kmečkih pisaren.

Vseslovenska delavska slavnost, ki se je lani vsled smrti cesarice morala odložiti, vršila se bode, kakor smo že naznanili, dne 28. maja. Dolžnost vseh prijateljev slovenskega delavstva je, pričeti delo z vsemi silami, da bode 28. maja sijajen praznik žuljavih rok. Na noge vsa društva, ki ste že naznanila svojo udeležbo; čas je še, da število udeležencev podvojite! Pripravljali odbor je te dni doslej oglašalim društvom poslal pozivnice, na ostale se pa še posebej obrne. Prosimo hitrega in točnega odgovora. Radostna vest je pripravljalnemu odboru prišla iz zlate Prage. Bratje Čehi pošljejo na slavnost deputacije svojih delavskih

društev z mnogobrojnimi zastavami. Da se prva vseslovenska delavska slavnost častno izvrši, nadeja se odbor pomoči od vseh Slovencev, ki vedo delu „slavo, čast“. Delavci in njih prijatelji, pričnite takoj po vseh krajih domovine akcijo za impozantno udeležbo, pričnite takoj z najžilavejšo agitacijo. O gibanju obveščajte pripravljalni odbor. Vsi dopisi naj se pošiljajo na č. g. Luko Smolnikarja, stolnega vikarja v Ljubljani. — Pripravljalni odbor.

— **Otrokom in ženskam** dajati bobovo kavo, to so spoznali že pred leti zdravniki in učenci, in pred kratkem zopet znan dunajski večak, kot pregrešek proti njih zdravju in telesni moči. Vendar imajo v mnogih družinah še vedno pogubno navado, da prično dan s to pijačo, ki jim razburja živce, in jo prinese večkrat tudi popoldne na mizo. Ali naj se potem čudimo, ako se v boljših družinah, kjer se otroci vrh tega duševno, in v ubožnejših družinah, kjer se žene telesno prenapenjajo, da se vedno bolj množi število bledolčnih, malokrvnih, nervoznih in slabotnih ljudi? In vendar more odpraviti vsakdo to škodljivo navado, katero imajo ljudje iz nevednosti. Kjer se nočejo stariši vsled dolgoletne navade takoj odreči bobovi kavi, tam jo lahko mešajo s Kathreiner-Kneippovo sladno kavo, sprva po jedno tretjino, pozneje pa vsake kave polovico, in tako zboljšajo kavi okus in jo storé skoro neškodljivo. Za otroke do petnajstega leta pa, zlasti za deklice, za bolne in slabotne osebe, naj bi se nikar ne strašili malega truda, da jim pripravljajo prav močno Kathreiner-Kneippovo sladno kavo, in sicer brez bobove kave. Kajti ta kava sama ima duh in okus bobove kave, je redilna in zdrava in ugaja vedno bolj in bolj, čim dalje jo kdo pije. Dobi se povsod pristna v znanih izvornih zavrtkih, čuva naj se pa pred vsakim ponarejenim, zlasti takim blagom, ki se dobiva „na vago“, in katero se dostikrat napačno imenuje „Kathreinerjeva kava na vago“, ki pa v resnici nima nič skupnega s pravo sladno kavo.

Vabila.

— **Hranilnica in posojilnica za Št. Štefan na Zilji** in okolico napravi svoj občni zbor dne 3. aprila t. l., ob 3. uri popoldne, pri p. d. Pečku v Smolčicah po sledečem dnevnem redu: 1. Potrjenje letnega računa. 2. Razdelitev čistega dobička. 3. Privoljenje remuneracije načelnstvu. 4. Predlogi. — K obilni udeležbi vabi vse zadržnike **odbor.**

— **Hranilnica in posojilnica v Črni** ima svoj letni občni zbor dne 3. aprila t. l., ob 3. uri popoldne, v gostilni pri Matevžu, po sledečem vspehodu: 1. Računsko poročilo. 2. Potrjenje letnega računa za l. 1898. 3. Volitev novega odbora. 4. Razdelitev čistega dobička. 5. Razni nasveti. K obilni udeležbi vabi **odbor.**

— **Hranilnica in posojilnica v Šmihelu nad Pliberkom** napravi v nedeljo 9. aprila t. l., ob 3. uri popoldne, v posojilničnih prostorih svoj letni občni zbor po običajnem dnevnem redu. — K obilni udeležbi vabi **načelnstvo.**

— **Hranilnica in posojilnica v Klečah pri Podravljah** imela bode na belo nedeljo, dne 9. aprila t. l., svoj letni zbor s sledečim vspehodom: 1. Poročilo načelnstva o združnem stanju, oziroma odobrenje računa za l. 1898. 2. Volitev novega odbora. 3. Sklepanje glede porabe čistega dobička. 4. Nasveti. **Načelnstvo.**

— **Hranilnica in posojilnica v Sinčevsi** ima svoj letni občni zbor v Sinčevsi dne 9. aprila (na malo velikonoč) popoldan ob 2. uri s sledečim vspehodom: 1. Poročilo o letnem računu. 2. Odobrenje letnega računa. 3. Volitev odbora in računskih pregledovalcev. 4. Razdelitev čistega dobička. 5. Razni nasveti. — Ako k prvemu občnemu zboru ne pride za sklepanje dovoljno število udov, se skliče za 3. uro drugi občni zbor, kateri sklepa brez ozira na število navzočih udov. K obilni udeležbi vabi **odbor.**

Dražbe.

(Kratice: vl. št. = vlozna številka; d. ob. = davčna občina.)

Sodišče Celovec. Dne 6. apr. ob 10. uri, izba št. 85. Ruterjevo posestvo S. Presla v Imovcu, d. ob. Golšovo, vl. št. 25. (3880 gld.)

Sodišče Šmohor. Dne 5. apr. ob 10. uri Birtovo posestvo v Grünburgu, d. o. Moše, vl. št. 113. (1483 gld.)

Tržne cene v Celovcu

dne 23. marca.

Ime blaga	na birne		na hektolitru	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	6	10	7	62
rž	5	—	6	25
ječmen	—	—	—	—
oves	2	35	2	94
hejda	3	88	4	85
turšica (sirk)	3	77	4	71
pšeno (kaša)	7	30	9	12
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	15	1	93
deteljno seme	—	—	—	—
grah	6	—	7	50

Sladko seno je po 2 gld. — kr. do 2 gld. 40 kr., kisló 1 gld. 40 kr. do 2 gld. 10 kr., slama po 1 gld. 45 kr. do 1 gld. 75 kr. meterski cent (100 kil). **Frišen špeh** je po 64 kr. do 70 kr. kila maslo in puter po 1 gld. do 1 gld. 10 kr. — **Vprežne vole** plačujejo mesarji po 118 do 140 gld.

➔ Današnja številka obsega šest strani. ➔

Naznanila.

Proda se

enonadstropna hiša v večjem mestu na Spodnjem Koroškem, v kateri je pekarija in je pripravna za gostilno in ž njo vrt za goste, zelenjak, keglišče in po želji tudi nekaj sveta. Več pové uredništvo „Mira“.

Zahvala.

Globoko ginjenega srca dovoljujemo si izreči tem potom v svojem in vseh sorodnikov imenu najiskrenejšo zahvalo za mnogobrojne izraze tolažilnega in prsrečnega sočutja povodom nepričakovane smrti nepozabne sestre, oziroma tete

Barbare Uranšek.

Posebno se čutimo dolžni izreči najiskrenejšo zahvalo prečastiti duhovščini, preč. g. stol. šolastiku in državnemu poslancu Einspieler Lambert-u, preč. g. kan. dr. Somerj-u, preč. g. prof. bogosl. dr. Cigoj-u, preč. g. dež. posl. Einspieler Gregorju, preč. g. prof. Hutter-ju, preč. g. župniku Mikuluš-u, preč. g. vikarju Podgore-u in čast. gg. bogoslovcem za ganljivo nagrobno, vsem darovalcem mnogih vencev in sploh vsem prijateljem in znancem, ki so prišli od blizu in daleč, da spremijo drago ranjko k večnemu počitku.

Žalujoči zaostali.

Služba cerkovnika in organista

v **Lipi nad Vrbo** se takoj oddá. Več pové farno predstojništvo v Lipi nad Vrbo (Velden) na Koroškem.

Krojaškega učenca,

čvrstega in poštenega dečka, sprejme takoj Mat. Singer, krojač v Svetinvasi, pošta Podgoro na Koroškem.

Dr. Alojzij Kraut,
odvetnik v Celovcu,
na benediktinskem trgu št. 4, I. nadstropje.
Uradne ure so od 1/29. do 12. ure zjutraj
in od 3. do 6. ure popoldne.
Ob nedeljah je pisarna zaprta.

Urh Rožič,

trgovec z vinom v Pliberku,
priporoča **vipavska zadružna vina**, staro in belo po 26 in 30 kr., rudeči cviček po 25 kr., risling, stari, za buteljke po 56, novi po 42 kr., **istersko črno** po 25 kr., **belo štajersko** po 24 in 26 kr., **Izabela šilher** po 23 kr. Za pristnost se jamči. V obilo naročilo se priporočam, zagotavlja točno postrežbo.

Citraši dobé 4 komade za citre in cenik zastonj pri J. Neukirchner, Gorkau. Češko.

Služba cerkovnika in organista

v **Timenici** je razpisana do 15. aprila t. l. Več pové župnijski urad v Timenici, p. Škofji dvor (Pischeldorf) Koroško.

O V E S

(„Willkomm“).

Ta težki oves obrodi v vsaki zemlji, je najboljši rodoviten in najprej dozori. Zraste visoko in daje prav dobro slamo za krmo, na njivi pa se ne vleže. Ker se ta oves na redko seje, zadostuje 50 kil za eno oralo. — Podpisano oskrbnništvo pošilja 25 kil za 5 gld., 50 kil za 9 gld. 50 kr., 100 kil za 18 gld. z vrečo vred. Uzorce po 5 kil pošilja s pošto franko proti 1 gld. 70 kr. predplačila.

Oskrbništvo graščine Golič
pri Konjicah (Gonobitz), Štajersko.

Kmetija z gostilno in kramarijo,

koje pohištvo je v prav dobrem stanu in ima njiv, travnikov ter gozdov vkup 54 oralov, blizu Borovelj (Ferlach) na Koroškem, pripravno za vsako obrt, se prodá ali dá v najem. Več pové lastnik Alojzij Antonič v Borovljah na Koroškem.

Prodá se lepa kmetija,

stoječa blizu Grebinja na Koroškem, ki ima polja in gozda vkup 70 oralov. Gozd je lepo zaraščen. Ima tudi velik sadni vrt, ki daje toliko sadja, da se lahko vsako leto napreša okoli 35 polovnjakov mošta. Kupna cena je 3000 gld. Več se izvé pri g. Janezu Stangl-nu v Glinjah, pošta Borovlje na Koroškem.

➔ **Slovenci! Pridno zahajajte na slovenske shode!** ➔

Matija Planko

v Celovcu, Salmstrasse št. 6.

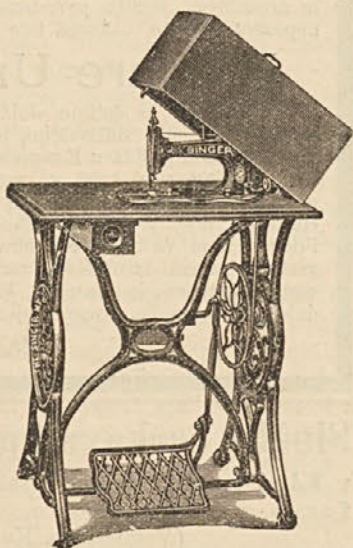
priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

najboljših vrst črevljarjem, krojačem in šiviljam po najnižjih cenah ter je prodaja tudi na obroke. — Dalje ima v zalogi vedno na izbiro

železne blagajnice

raznih velikostij, varne proti ognju in tatovom. — V svoji delavnici popravlja po nizki ceni vsakovrstne šivalne stroje in kolesa.

Hiša z enim nadstropjem,

ki ima 6 sob in kovačnico ter stoji v sredi Borovlj in ima lep sadni vrt ter lep kos zaraščenega gozda, se prodá. Kupna cena je 3000 gld. Več se izve pri g. županu v Medborovnici, pošta Borovlje na Koroškem.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, od koder se tudi posamezni kosi z obratno pošto razpošiljajo, ako se naroča po pošti.

Pogled mestnega trga in lekarne Ubald pl. Trnkóczy-ja v Ljubljani.

Ubald pl. Trnkóczy,

lekar pri rotovžu v Ljubljani, priporoča sledeča zdravila:

Dr. pl. Trnkóczy-ja

želodečne

kapljice. Dobro sredstvo za želodec. — 1 steklenica 20 kr., 12 steklenic 2 gld.

Dr. pl. Trnkóczy-ja

krogljice

odvajalne (čistilne), čistijo želodec. — Škatlja 21 kr., 6 škatljic 1 gld. 5 kr.

Pocukrane krogljice, 1 škatlja 40 kr., 3 škatlje 1 gld.

Doktor pl. Trnkóczy-ja

prsni, pljučni in kašljav sok ali zeliščni sirup, sestavljen z lahko raztvorljivim vapnenim železom, utiša kašelj, raztvorja sliz, ublažuje bol in kašelj, vzbuja slast do jedi in tvori kri. — 1 steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

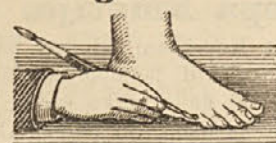
Doktor pl. Trnkóczy-ja

protinski

ali drgnilni cvet (udov cvet, Gichtgeist) je kot bol utešujoče, ublažujoče drgnjenje za križ, roke in noge, kot zopet poživljuje drgnjenje po dolgi hoji in težkem delu itd. priporočljivo. — 1 steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Doktor pl. Trnkóczy-ja

kurja očesa,

tinktura za izkušeno sredstvo zoper boleča kurja očesa, bradavice, otrpnenje kože, žulje in ozeblino. Ima to veliko prednost, da se samo le s priloženim čopičem bolni del namaže. — Steklenica po 40 kr., 6 steklenic 1 gld. 75 kr.

Marija Zell. Varstv. znamka.

Varstvena znamka.

Naznanilo.

Udano podpisani dovoljuje si častitim p. n. prebivalcem na Otoku ob vrbskem jezeru in v njega okolici uljudno naznaniti, da odpre dné 30. marca 1899 svojo

mesnico

na Otoku

in prosi za blagohotno naklonjenost z zagotovilom prav dobre in cene postrežbe.

Isti se bode potrudil posebno tudi v tem, da bode vsakterim željam svojih p. n. kupovalcev vedno popolnoma vstrezal.

Velespoštovanjem

Valentin Pirker,
mesar.

Kmetija,

ki ima 96 oralov sveta in stoji ob cesti pri Kotmarivasi in v sredi zemljišča, se prodá zaradi družinskih razmer za 8000 gld. Na hiši lahko ostane 7000 gld. Več se izve pri g. županu v Kotmarivasi na Koroškem.

Franc Sadnikar,

trgovec z železjem v Celovcu (Burggasse št. 7.)

priporoča po najnižjih cenah grobne križe, trpežno pozlačene, v raznih velikostih. Raznovrstno železo, kovane šinje za kola, podvozi, puše za kola, žlajfe, coklje, sploh železo razne debelosti in širokosti za vsako potrebo. Lopate, krampe, motike, sekire, capine. Žage z najboljšega jekla. Pile za žage, razna orodja za hišo in rokodelce. Kovanja za okna in vrata. Kovane in čevčnaste žeblice. Raznovrstna kuhinjska posoda z vlitiga in kovanega železa. Strelovode (Blitzableiter) v ognju pozlačene. — Dalje priporočam vlitte kotlje v raznih velikostih, železne peči in štedilna ognjišča (Sparherde), decimalne vage itd.

Na željo razpošiljam od križev tudi cenike in obrise poštine prosto vsakemu, kdor se zanje oglasi.

Pri tej priliki se zahvaljujem vsem svojim odjemalcem in naročnikom za dosedaj mi izkazano naklonjenost ter zagotavljam, da bodem tudi v bodoče se potrudil, svoje odjemalce vsikdar z najboljšim blagom in z najnižjimi cenami postreči.

Kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikorijs, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, ki Vam bode gotovo ugajal, to je iz čiste cikorijske in sladove tvarine napravljena domača „Kava“ in „Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda“.

Dobiva se povsod!

Glavna zaloga pri: Iv. Jebačinu v Ljubljani.

Sladna kava družbe sv. Cirila in Metoda!

Cene umetnih gnojil.

Ime in vsebina umetnega gnojila	Voznine prosto do vseh koroških postaj, ako kdo naroči cele vagone		Ako kdo vzame manj, stane v zalogi ali od celovške železniške postaje		
	gld.	kr.	gld.	kr.	
Superfosfat, 19% fosforove kisline, ki se taja v vodi	5	15	5	30	Od teh 4 gnojil se more dobiti tudi naravnost od tovarne namešan vagon po cenah, napovedanih za cel vagon.
Amonijak-superfosfat, 12% fosforove kisline, 5% dušika	6	90	7	05	
Kali-superfosfat, 10% fosforove kisline, 8% kalija	4	50	4	65	
Chili-solitar, 15 do 16% dušika, dnevne cene različne, okrog	11	80	12	80	
Ime in vsebina umetnega gnojila	Na celovski postaji, ako se naroči cel vagon		Ako kdo vzame manj, stane v zalogi ali na celovski postaji		
	gld.	kr.	gld.	kr.	
Koščenica brez kleja, 28 do 30% fosforove kisline, 1/2 do 1 1/2% dušika	4	60	4	75	Te 3 vrste gnojil se od tovarne ne morejo namešati v enem vagonu.
Česka Tomaževa žlindra, 1 kilo % po 14 1/2 kr.; ima 15% razkrojene citronsko-kisle fosforove kisline	2	85	3	—	
Kainit Stassfurtov, 12 1/2% kalija	2	55	2	70	

* Za druge koroške postaje se cene posebej določijo in naznanijo.

Gorenje cene veljajo neobvezno za 100 kil z vrečo ter se umetna gnojila pošiljajo samo s povzetjem ali če se plača takoj.

Ako se naroči cel vagon, preišče vsa gnojila brezplačno kmetijsko-kemično poskuševališče c. kr. kmetijske družbe za Koroško v Celovcu ter sme biti razlike: pri fosforovi kislini in kaliju za 1/2%, pri dušiku za 1/3%.

Za preiskavo Tomaževe žlindre (ako se naroči cel vagon), je določeno kmetijsko poskuševališče v Darmstadtu. P. i. kmetovalce prosimo, naj svoja naročila naznanijo vsaj do srede meseca aprila t. l. Ko poteče ta čas, se more naročilom vstreci le v toliko, kolikor je blaga v skladišču.

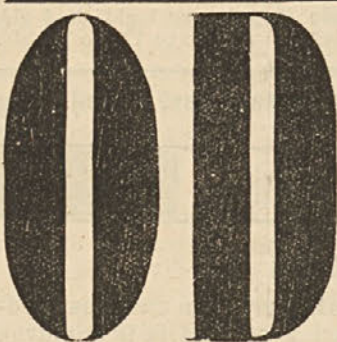
Razun zgoraj imenovanih gnojil imam tudi bistrsko modro poljsko sadro (gips) v vrečah po 50 kil. 100 kil stane 1 gld. 90 kr., ako se vzame cel vagon; 2 gld., ako se vzame na drobno na celovski postaji ali v skladišču. Vreče so vračunjene; dobro ohranjene vreče zopet kupujem po 20 kr., franko v Celovec poslane.

Obdarovan Perlmoški portlant-cement po 3 gld. 40 kr. } 100 kil
„ Kufštanjsko hidravlično apno (roman-cement) „ 1 „ 65 „ }

od skladišča ali postaje v Celovcu.

Ako se naroči cel vagon — znižane cene!

Zaloga umetnih gnojil c. kr. kmetijske družbe za Koroško pri J. M. Rothauerju v Celovcu, beljaška cesta št. 1.

vseh nadomestkov za kavo ima zjamčeno

pristna Oelz-ova kava

odlično mesto. Zato se po svojih izjemno izvrstnih lastnostih hitro vpeljuje kot prijateljica res dobre kuhinje.

Samo pristna:

v rudečih zavojih z belimi trakovi.